

Torfowisko Karsibór w Nadleśnictwie Świdwin

Torfowisko o pow. 350 ha, położone w pobliżu Regi, 11 km na S-E od Świdwina i 1 km na N-E od miejscowości Karsibór. 200 lat temu torfowisko zwane było *Fehner Moose* (Bagienne Mszary). Wtedy miało kształt kopuły, porośniętej zbiorowiskami torfowców z luźno tylko występującą, karłowatą sosną. Na przełomie XIX i XX wieku zostało odwodnione, a na dawnych mszarach posadzono sosnę. Dziś tworzy ona ponad 100-letnie drzewostany. W kompleksie torfowiskowym zachowały się dwa urokliwe jeziora (Bagienne Duże o pow. 5 ha i głębokości 6 m oraz Bagienne Średnie o pow. 1,5 ha i głębokości 4 m), których brzegi porastają silnie mszary z żurawia, welniankami i rosiczkami.

Oba w całości są otoczone torfowiskiem i borami bagiennymi. Prawie zawsze można zobaczyć tu gągoly, cyraneczki, czapłę lub żurawia. Istniejące w XIX wieku Jezioro Bagienne Małe całkowicie już zarosło mszarami. Dominujące na torfowisku bory bagienne przesycone są zapachem bagna zwyczajnego. Znajdziemy w nich także liczną populację borówki bagiennnej, zwanej pijanicą (jeżeli zaciekawilo Cię, skąd pochodzi ta ludowa nazwa, wyjaśnienie znajdziesz na tablicy na trasie ścieżki przyrodniczej). Obiekt objęty jest ochroną w postaci zespołu przyrodniczo-krajobrazowego "Karsibór", o pow. 585 ha (utworzony w 1998r. przez Radę Gminy w Brzeżnie). Staraniem Klubu Przyrodników i Nadleśnictwa Świdwin, w 2005 r. zorganizowano ścieżkę (2,3 km długości) umożliwiającą poznanie obiektu. Jej przejście zajmuje ok. 1-1,5 godz. Ścieżka prowadzi nad jeziorka przez porastające torfowisko bory bagienne. Na trasie znajdują się tablice tematyczne, oraz dwa podesty widokowe przy jeziorach. Mostki i kładki, umożliwiają przejście ścieżki w zwykłym obuwiu turystycznym. Ścieżka zaczyna się przy śródleśnym parkingu, przy udostępnionej do ruchu kołowego drodze leśnej. Do miejsca tego można dojechać ze Świdwina kierując się na Kluczkowo i Przyrzecze, a następnie jadąc dalej w las, albo też od wsi Łabędzie na trasie Kołobrzeg-Drawsko Pomorskie, kierując się na Karsibór, a następnie jadąc dalej w las, w przedłużeniu dotychczasowego kierunku; po 2 km, na śródleśnym skrzyżowaniu dróg należy skręcić w lewo. Prowadzące do parkingu drogi gruntowe, są dobrej jakości i przejezdne nawet dla autobusu.

TORFOWISKA BAŁTYCKIE - SKARBY POMORSKIEJ PRZYRODY

Wydano w ramach projektu "Ochrona wysokich torfowisk bałtyckich na Pomorzu"

Wzrostek bagienny

Welnianeczka darniowa

Co to są

torfowiska bałtyckie?

Torfowiska wysokie typu bałtyckiego stanowią odrębny, regionalny podrodzaj torfowisk wysokich. Są to klasyczne torfowiska zasilane przez wody opadowe, uzależnione od wilgotnego i stosunkowo chłodnego klimatu. Pod względem ekologicznym należą one do torfowisk skrajnie oligotroficznymi i kwaśnymi, co powoduje, że występująca na nich roślinność wybitnie różni się od roślinności wszystkich innych ekosystemów. Równocześnie roślinność ta wykazuje pewne regionalne zróżnicowanie, wynikające z geobotanicznych różnic w obrębie obszaru, na jakim występują. W Polsce torfowiska bałtyckie mają z reguły powierzchnię 100 - 200 ha, natomiast w regionach o bardziej sprzyjającym klimacie nierzadko powyżej 10 000 ha. Mają one charakterystyczną, kopułową sylwetkę złoża, która w górnej części zbudowana jest niemal z jednorodnego grubego pokładu torfu. Główny obszar ich występowania obejmuje przybrzeżne regiony Europy Środkowej oraz wokółbałtycką strefę Skandynawii. Południowa granica zwartego zasięgu torfowisk bałtyckich przebiega przez północną Polskę. W Polsce z pierwotnej liczby ok. 80 torfowisk bałtyckich, położonych głównie na Pomorzu, do dzisiaj w dobrym stanie przetrwało niespełna 30.

Dlaczego chronimy torfowiska bałtyckie?

Torfowiska bałtyckie to jedne z nielicznych ekosystemów, które noszą znamiona naturalnych a niekiedy pierwotnych ekosystemów. Z tego powodu stanowią ostoję rzadkich, zagrożonych i chronionych gatunków. Gatunki te, w toku milionów lat ewolucji, przystosowały się do życia w specyficznych warunkach; np. torfowce, które magazynują kilkadziesiąt razy więcej wody niż same ważą. Gatunkami posiadającymi szczególnie adaptacje są też roślinki uzupełniające niedobór azotu "pożerany" owadami. Jednak torfowiska bałtyckie to nie tylko niezliczone atrakcje dla przyrodników. Wspólnie z pozostałymi torfowiskami korzystnie kształtują bilans wodny całego kraju poprzez wchłanianie "nadmiaru" wody i jej powolnemu oddawaniu w okresie suszy. Specyficzne właściwości torfu przyczyniają się do podnoszenia poziomu wód gruntowych w sąsiedztwie torfowisk. W złożach torfu zapisane zostały zmiany klimatyczne, historia przemian roślinności, a niejednokrotnie też ślady kultury materialnej człowieka.

Co im zagraża?

Największym zagrożeniem jest ich eksploatacja oraz odwodnienie. Eksploatacja bezpowrotnie niszczy cały ekosystem, nieprzerwanie funkcjonujący od kilku tysięcy lat! Odwodnienia prowadzą do ustępowania gatunków wysoce wyspecjalizowanych (ich wyjątkowe cechy adaptacyjne nie pozwalają im przetrwać w zmienionym środowisku) oraz zarastania drzewami i krzewami. W warunkach zacienienia i systematycznego pogarszania się stosunków wodnych (drzewa w procesie transpiracji dodatkowo osuszają torfowisko) giną typowe gatunki roślin a nawet całe ich zbiorowiska.

Zastawka na Bagnie Ciemino

Jak chronimy

torfowiska bałtyckie?

Historia rozwoju torfowisk bałtyckich, trwająca kilka tysięcy lat oraz stan zachowania powinien wykluczyć wszelką możliwość ich eksploatacji. Aby przetrwały musimy powstrzymać odpływ wód budując proste przetamowania, niekiedy likwidować rowy odwadniające, hamować sukcesję drzew wywołaną działalnością człowieka, wreszcie obejmować je ochroną prawną. Monitoring, badania, obserwacje i eksperymenty - to również działania prowadzące do poznania skutecznych metod ich ochrony.

Torfowiska bałtyckie znalazły się wśród siedlisk przyrodniczych uznanych za ważne dla dziedzictwa przyrodniczego Europy. Dlatego też zostają włączane do europejskiej sieci obszarów Natura 2000 chroniących gatunki roślin i zwierząt oraz typy ekosystemów ginące w całej Europie. Gospodarka człowieka na tych obszarach musi być prowadzona ze szczególną troską, tak by zapewnić im przetrwanie. Natura 2000 chroni europejskie dziedzictwo przyrodnicze - także dla Ciebie i dla przyszłych pokoleń. Wszystkie zachowane polskie torfowiska bałtyckie zostały, lub wkrótce zostaną włączone do tej sieci.

